

ÖRGÜN VE YAYGIN EĞİTİMDE EMEK SÖMÜRÜSÜ

Ücretli Öğretmenler ve Usta Öğreticiler

Sercan Çelik

Emek Araştırmaları Derneği Araştırma Raporu

Emek Araştırmaları Derneği (EMEK-AR)

Emek Araştırmaları Derneği, iř cinayetlerine, bedensel veya psikolojik meslek hastalıklarına, geçici ya da kalıcı maluliyetlere yol açan sömürü stratejilerini; işçi haklarını kısıtlayan veya kimi örneklerde tümüyle ortadan kaldıran hukuksal ve idari süreçleri; düşük ücretli, sendikası, güvencesiz, geçici ve "esnek" istihdam biçimleri başta olmak üzere, Türkiye'de emekçiler aleyhine sonuçlar doğuran tüm gelişmeleri, eleştirel bir bakış açısıyla araştırmak amacıyla 2025 yılının Ocak ayında kuruldu.

Derneęimiz, bu ana amacı doğrultusunda;

- Farklı disiplinlerde uzmanlaşmış bilim emekçilerini kolektif araştırmalara davet edecek ve araştırma sürecinin gerektirdiği mekânsal, teknik ve maddi gereksinimleri karşılayacak kalıcı bir yapı oluşturmayı,
- Türkiye'de, işçi sınıfının ekonomi politiğiyle üretilecek eleştirel bilginin kolektif mekânlarından biri olarak faaliyet yürütmeyi hedefliyor.

Adres: Muslihittin Mahallesi, Muhsin Özbay Caddesi, 20 BB BLOK, No. 101, Menteře/Muęla.

Web: <https://emek-ar.org/>

E-posta: emekar.der@yahoo.com

X: <https://x.com/emekarastir>

Instagram: <https://www.instagram.com/emekarastirmalari>

E-yayın / Ağustos 2026

Örgün ve Yaygın Eğitimde Emek Sömürüsü: Ücretli Öğretmenler ve Usta Öğreticiler

Bu rapor Sercan Çelik tarafından hazırlanmıştır. Raporun sorumluluğu yazara aittir. Kaynak belirtilmesi koşuluyla bu yayından kısa alıntılar yapılabilir.

Logo tasarım: Burkey Doęan

Kapak görseli: Yapay zekâ ile oluřturulmuřtur.

Grafik tasarım ve mizanpaj: Güzde Baktemur Çelik

İÇİNDEKİLER

ÖZET / 1

GİRİŞ / 2

GEÇİCİ BİR ÇÖZÜMDEN KALICI BİR SÖMÜRÜ DÜZENİNE / 2

Yarım Ücret, Yarım Sigorta, İtibar, Yarım İnsan: Tam Mesai / 3

Sömürünün Bedelini Öğrenci de Ödüyor / 4

Nitelik Söylemi, Alan Dışı Öğretmen Gerçeği / 5

Sistemin Nedeni Değil, Sistemin Mağdurları / 5

SÖMÜRÜNÜN VE DERNEKLERİN PENÇESİNDE USTA ÖĞRETİCİLİK / 5

Ders Saati Kotası: Tasarrufun Adı, İşsizliğin Kendisi / 7

Bütçe Büyürken Halk Eğitimi Küçüldü / 8

MEB Bütçesi Üç Katına Çıktı, Halk Eğitiminin Payı Yarıya Düştü / 9

Halk Eğitimine Kota, Vakıflara Milyarlar / 10

SONUÇ / 12

KAYNAKÇA / 13

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Halk eğitiminde kurs, kursiyer ve eğitici sayıları / 7

Tablo 2. Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün mali verileri / 8

Tablo 3. MEB bütçesi içinde hayat boyu öğrenmeye ayrılan pay / 9

Tablo 4. Türkiye Maarif Vakfında öğrenci ve personel başına yaklaşık kaynak (2024) / 10

Özet

Bu araştırma, Türkiye’de örgün ve yaygın eğitimde güvencesiz istihdamın iki temel biçimi olan ücretli öğretmenlik ve usta öğreticiliği, emek sömürüsü ve kamusal eğitim hakkı ekseninde incelemektedir.

1980 sonrası neoliberal dönüşümle birlikte eğitimde parçalı ve hiyerarşik bir istihdam düzeni yaygınlaşmış; aynı işi yapan eğitim emekçileri ücret, sosyal güvence ve mesleki statü bakımından farklılaştırılmıştır. Geçici ihtiyaçları karşılamak amacıyla oluşturulan ücretli öğretmenlik uygulamasının kalıcı bir istihdam modeline dönüşmesi, 2024-2025 eğitim öğretim yılında 78 ilde 86 bin 136 ücretli öğretmenin görev yapması ve yalnızca 75 ilde norm kadro ihtiyacının 100 bin 541’e ulaşmasıyla görünür hâle gelmektedir. Ücretli öğretmenler düşük ve düzensiz gelir, eksik sosyal güvence, ders yapılmadığında kesilen ücret ve mesleki itibar kaybıyla karşı karşıya kalırken, öğretmen değişiminin yarattığı süreksizlik öğrencilerin eğitim deneyimini de olumsuz etkilemektedir.

Ücretli öğretmenlerle aynı koşullarda yaygın eğitimde çalışan usta öğreticiler ise bu istihdam rejiminin diğer ayağını oluşturmaktadır. 2025 yılında hayat boyu öğrenme kurumlarında görev yapan 113 bin 205 öğreticinin 107 bin 348’inin usta öğretici olması, yaygın eğitimin yaklaşık yüzde 95’inin ders saati karşılığında çalışan güvencesiz emekçiler tarafından yürütüldüğünü göstermektedir. Buna rağmen tasarruf tedbirleri kapsamında uygulanan ders saati kotalarıyla 2023-2025 arasında kurs sayısı 623 bin 588’den 326 bin 744’e, kursiyer sayısı 11 milyon 587 bin 174’ten 8 milyon 105 bin 332’ye, usta öğretici sayısı ise 196 bin 741’den 107 bin 348’e düşmüştür. Aynı dönemde MEB bütçesi yüzde 233,5 artarken Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü’nün Bakanlık bütçesindeki payı yüzde 3,25’ten yüzde 1,64’e gerilemiş; çeşitli vakıflara milyarlarca liralık kamu kaynağı aktarılmıştır.

Sonuç olarak, eğitimdeki sömürü düzeni ücret artışları ya da yeni kota formülleriyle düzeltilemez. Kalıcı öğretmen ihtiyacı kadrolu atamalarla karşılanmalı, yıllardır yaygın eğitimin yükünü taşıyan usta öğreticilere güvenceli statü sağlanmalı; geçici görevlendirmeler eşit işe eşit ücret, tam sosyal güvence, ücretli izin ve iş güvencesi temelinde düzenlenmelidir. Öğretmen emeğini sömüren, çalışanları yoksulluğa ve öğrencileri kesintili nitelsiz eğitime mahkûm eden bu sistem, kamusal eğitim sistemi olarak adlandırılmaz. Çünkü öğretmeni “yarım insan” gibi gören bir düzenin öğrenciye tam bir eğitim sunması mümkün değildir.

GİRİŞ

1980 sonrası uluslararası uyum programları, devlet tarafından verilen teşvikler ve yasal güvencelerle birlikte Türkiye’de kamusal hizmetlerin birçok dalında olduğu gibi eğitimde de neoliberal politikaların önü açılmıştır.¹ Devlet, bir yandan kamusal bir hak olan eğitim alanından büyük boşluklar bırakarak çekilip özel eğitim kurumlarının hızla yaygınlaşmasını sağlarken; diğer yandan kendisine bağlı okulları piyasa önceliklerine uygun rekabetçi, güvencesiz ve hiyerarşik bir emek düzenine göre yeniden yapılandırmıştır.² Bu doğrultuda istihdam edeceğinden fazla öğretmen mezun ederek eğitim alanında parçalı ve rekabetçi bir emek piyasası oluşturmuştur. Kadrolu, sözleşmeli ve ücretli olarak sınıflandırılan öğretmenler; aynı kurumda, aynı işi yapan ama farklı güvencelere, farklı ücretlere ve farklı haklara sahip bir meslek grubuna dönüştürülmüştür.³ Düşük ücretle, esnek, güvencesiz ve sendikası çalıştırılan ücretli öğretmenler, bu hiyerarşik emek sınıflamasının en alt basamağında yer almaktadır.

DMK’nin (Devlet Memurları Kanunu) 89. maddesine dayanarak 01.07.2006 tarihli ve 11350 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla, öğretmen sayısının yetersiz olması durumunda yükseköğretim mezunu kişilerin ders ücreti karşılığında öğretmen olarak görevlendirilebileceği öngörülmüştür.⁴ Bu kararla öğretmen emeğini değersizleştiren, öğretmeni yabancılaştıran mesleğinden uzaklaştıran; eğitim fakültesi mezunu olmayanların öğretmenlik yapmasını yaygınlaştırarak eğitimin niteliğini düşüren ücretli öğretmenlik uygulaması başlatılmıştır.

GEÇİCİ BİR ÇÖZÜMDEN KALICI BİR SÖMÜRÜ DÜZENİNE

Ücretli öğretmenlik, kadrolu ya da sözleşmeli bir öğretmenin askerlik, doğum, hastalık ve kaza gibi nedenlerle geçici olarak görevinden ayrıldığı veya bir okula henüz öğretmen atanmadığı durumlarda eğitimin kesintiye uğramaması için başvurulacak geçici bir çözüm olarak kurgulanmıştır. Ancak görevlendirmenin bir süre sınırına bağlanmaması nedeniyle bir ücretli öğretmen aynı okulda çalışabileceği süre birkaç günden birkaç yıla kadar değişebilmektedir.

Kararın alındığı tarihten 2026 yılına kadar geçen sürede, yaklaşık 600 bin atama bekleyen öğretmen olmasına rağmen “yetersizlik” gerekçesi ortadan

1 Çolak ve Altinkurt (2022), s.63; Erdoğan ve Yiğit (2024), s.284; Polat (2014), s.68; Şahin (2008), s.78-79.

2 Dericioğulları Ergun (2025), s.200-201; Erdoğan ve Yiğit (2024), s.284-285.

3 Erdoğan ve Yiğit (2024), s.285; Polat (2014), s.68-70; Şahin (2008), s.82.

4 Polat (2014), s.70; Şahin (2008), s.83.

kalkmamıştır.⁵ 2025 verilerine göre 90 bine yakın öğretmen ücretli olarak çalışmaktadır.⁶ Dolayısıyla eğitim alanını piyasa için dikensiz gül bahçesine çeviren AKP iktidarı, dünyada ve Türkiye’de geçici bir uygulama olan ücretli öğretmenliği, eğitimde emeği ucuzlatmanın bir aracına dönüştürerek kalıcı hale getirmiştir.

Üstelik bu kalıcılaşıma yalnızca uygulamanın devam etmesiyle değil, sayısal olarak büyümesiyle de görünür hale gelmiştir. Türk Eğitim-Sen’in valiliklerden elde ettiği verilere göre 2023-2024 eğitim öğretim yılında 79 ilde 72 bin 723 olan ücretli öğretmen sayısı, 2024-2025 eğitim öğretim yılında bir il eksik veri bulunmasına rağmen 86 bin 136’ya yükselmiştir. Bir yıldaki artış 13 bin 413’tür. Aynı araştırmada yalnızca 75 ildeki norm kadro ihtiyacı 100 bin 541 olarak belirlenmiştir.⁷ Bu veriler, ücretli öğretmenliğin olağanüstü durumlara özgü geçici bir görevlendirme biçimi değil, öğretmen açığını yönetmenin olağan yolu haline getirildiğini göstermektedir.

Yarım Ücret, Yarım Sigorta, Yarım İtibar, Yarım İnsan: Tam Mesai

2026 yılı Ocak–Temmuz arasındaki güncel ücret düzenlemelerine göre ücretli öğretmenler ders saati karşılığında 167 TL ücret almaktadır. Bu da ortalama 28 bin TL olan güncel asgari ücretin yarısına denk gelmektedir.⁸ Düşük ücretin yanı sıra güvencesiz çalışan öğretmenlerin sigortası da yarım gün üzerinden gösterilmektedir. Kasım 2023’te yapılan düzenlemeyle, ücretli öğretmen ve usta öğreticilere fiilen girdikleri her iki ders saati için bir saat daha ek ders ücreti ödenmeye başlanmıştır.⁹ “2+1” olarak adlandırılan bu uygulamada, örneğin ayda 100 saat derse giren bir ücretli öğretmen 150 saat üzerinden ücret almaktadır. Ancak bu artış dahi güvencesizliğin üzerini örtememektedir. Haftada 15 saat derse giren bir ücretli branş öğretmeni, bir ayda fiilen 60 saat çalışmakta ve 90 saat üzerinden ödeme almaktadır. Bu örnekte saat ücreti 167 TL üzerinden yapılan çıplak hesap, yaklaşık 15 bin TL’ye karşılık gelmektedir. Haftada 30 saat derse giren sınıf, okul öncesi veya özel eğitim öğretmenlerinde ise 120 saatlik fiilî ders, 180 saatlik ödemeye dönüşmekte; bunun matematiksel karşılığı kesintiler öncesinde yaklaşık 30 bin TL olmaktadır. Resmî tatillerde, hastalıkta veya herhangi bir nedenle ders yapılamadığında ücretin kesilmesi, en yüksek ders yükünün bile öğretmene düzenli ve öngörülebilir bir aylık gelir sağlamadığını göstermektedir.¹⁰

5 T24 (2026).

6 Türk Eğitim-Sen (2025).

7 Türk Eğitim-Sen (2025).

8 ÇSGB (2026) Asgari ücretin net hesabı ve işverene maliyeti; HMB (2026) 2026 yılı Ocak ayına ait mali ve sosyal haklara ilişkin genelge.

9 Cumhurbaşkanı Kararı (2023); MEB (2023).

10 Türk Eğitim-Sen (2025).

Erdoğan ve Yiğit'in¹¹ ücretli öğretmenler üzerine yaptığı çalışmada, bir öğretmen tarafından dile getirilen şu sözler, Türkiye'de ücretli öğretmenlerin mesleki ve insani koşullarının son derece çarpıcı ama abartılı olmayan bir özeti olarak okunabilir: "Normal kadrolunun yarısı gibi düşünün. Parası, sigortası, itibarı falan her şeyi yarım. Yarım insan gibiyiz yani"...

'Yarım itibar' ile çalışan öğretmenler; okul yönetimi, veliler ve öğrenciler tarafından kabul görmedikleri için mesleki aidiyetlerini de yitirmektedir.¹² Ücretli öğretmenlik üzerine yapılan birçok çalışmada da öğretmen olarak görülmedikleri için umutsuzluğa sürüklendikleri ve mesleklerine yabancılaştıkları ortaya çıkmıştır.¹³

Sömürünün Bedelini Öğrenci de Ödüyor

Öğretmenleri, itibarlarını zedeleyerek güvencesiz ve düşük ücretle çalışmaya mahkûm eden ücretli öğretmenlik uygulaması, aynı zamanda eğitimin kesintiye uğramasına ve niteliğinin düşmesine de neden olmaktadır. Kazandıkları ücretlerle geçinemeyen ücretli öğretmenler, dönem içinde işi bırakmak zorunda kalmaktadır. Bu da öğrencilerin eğitim dönemi devam ederken öğretmensiz kalmasına ya da farklı öğretmenlerle çalışmasına neden olmaktadır. Ücretli öğretmenlerin çalıştıkları okulda öğrencilerin en sık duyduğu kelimelerden biri "nerede kalmıştık" değil, "nerede kalmıştınız" olmaktadır.

Öğretmen değişiminin yarattığı kayıp yalnızca hangi konunun nerede kaldığıyla sınırlı değildir. Özellikle altı-sekiz yaş arasındaki çocuklar açısından öğrenme, öğretmenle kurulan güven ilişkisinin ve sınıf içindeki sürekliliğin üzerinde yükselmektedir. Bir sınıfa aynı dönem içinde art arda farklı öğretmenlerin görevlendirilmesi, çocukları her defasında yeni bir yetiştikine güvenmeye, yeni bir sınıf düzenine alışmaya ve öğrenme ilişkisini yeniden kurmaya zorlamaktadır. Öğretmen değişikliğinin öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisini inceleyen çalışmalar da öğretmen hareketliliğindeki yüksek döngünün, güveni aşındırdığını ve öğrenme sürecini zayıflattığını göstermektedir.¹⁴ Dolayısıyla ücretli öğretmen üzerinden gerçekleştirilen emek sömürüsünün bedelini yalnızca öğretmen değil, öğretmeniyle kurduğu bağ sürekli koparılan öğrenci de ödemektedir.

11 Erdoğan ve Yiğit (2024), s.291.

12 Polat (2014), s.67-68.

13 Çınkır ve Kurum (2017), s.25; Çolak ve Altinkurt (2022), s.84; Dericioğulları Ergun (2025), s.210; Erdoğan ve Yiğit (2024), s.299; Günerigök ve Oğur (2018), s.155; Özel (2025), s.138; Şahin (2008), s.93-95.

14 Menzies (2023).

Nitelik Söylemi, Alan Dışı Öğretmen Gerçeği

Bir diğer sorun ise öğretmenlerin kendi branşlarında değil, ihtiyaç olan branşlarda çalışmak zorunda kalabilmeleridir. Bir kimya öğretmeni sınıf, özel eğitim ya da okul öncesi öğretmenliği yapabilmektedir. Bunun yanı sıra işsizlikten dolayı sefalet ücretlerine razı olmak zorunda kalan ön lisans ve lisans mezunları, bir türlü “yeterli gelmeyen” açığı doldurmak için ücretli öğretmenlik yapmaktadır. Dolayısıyla öğretmen yetiştiren fakültelerin eğitimini yeterli görmeyerek öğretmen niteliğini artıracığı iddiasıyla Millî Eğitim Akademilerini kuran AKP iktidarı, bir elektrik teknisyenin ya da bir veterinerin öğretmenlik yapmasında bir sakınca görmemektedir. 2024-2025 eğitim öğretim yılında görev alan yaklaşık 90 bin ücretli öğretmenden 40 bine yakını eğitim fakültesi mezunu olmadığı gibi, dokuz bine yakını ise ön lisans mezunudur.¹⁵ Dolayısıyla ücretli öğretmenlik bir yanıyla eğitimde emek sömürüsünün aracı olurken diğer yanıyla eğitimin niteliksizleşmesine neden olmaktadır.¹⁶

Sistemin Nedeni Değil, Sistemin Mağdurları

Ancak burada yapısal sorun ile onun ürettiği sonucu birbirine karıştırmamak ve sistemin mağdur ettiği kişiyi suçlamamak gerekir. Bir mimar, teknisyen ya da veteriner asgari ücretin dahi altındaki bir gelire razı olarak öğretmenlik yapmaya çalışıyorsa sorun, o kişinin çaresizlik içinde işi kabul etmesi değil, onu bu çaresizliğe mahkûm eden istihdam düzenidir. Sorulması gereken, “Alan dışından mezunlar neden öğretmenlik yapıyor?” sorusundan önce, “On binlerce eğitim fakültesi mezunu atama beklerken, kalıcı öğretmen ihtiyacı neden yıllarca ücretli öğretmenlerle karşılanıyor?” sorusudur. Yalnızca 75 ilde 100 bin 541 norm kadro ihtiyacı bulunurken 78 ilde 86 bin 136 ücretli öğretmen çalıştırılması, öğretmen açığının atamayla kapatılmak yerine düşük maliyetli ve güvencesiz emekle yönetildiğini göstermektedir.¹⁷ Bu nedenle ücretli öğretmenler, atama yapılmamasının nedeni değil; atama yapılmamasını mümkün kılan politikanın mağdurlarıdır.

SÖMÜRÜNÜN VE DERNEKLERİN PENÇESİNDE USTA ÖĞRETİCİLİK

Eğitimdeki emek sömürüsünün bir diğer halkası, ücretli öğretmenlerle aynı güvencesizlik düzeninin içine yerleştirilen usta öğreticilerdir. Usta öğreticiler halk eğitimi merkezleri ile diğer yaygın eğitim kurumlarında ders saati karşılığında

15 Türk Eğitim-Sen (2025).

16 Erdoğan ve Yiğit (2024), s.285-286; Polat (2014), s.68.

17 Türk Eğitim-Sen (2025).

çalışmakta; kurs açıldığında işe çağrılmakta, kurs kapandığında ise hiçbir iş güvencesi olmadan işsiz kalmaktadır. Her eğitim dönemine yeniden başvuru yaparak başlayan bu çalışma ilişkisi, geçici bir görevlendirme olmaktan çıkmış; yaygın eğitimin asli ve sürekli istihdam modeli hâline gelmiştir.

Usta öğretmenlerin yaygın eğitim içindeki ağırlığı, güvencesizliğin sistem içindeki küçük bir istisna değil, doğrudan sistemin kendisi olduğunu göstermektedir. MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'nün 2025 İzleme ve Değerlendirme Raporu'na göre hayat boyu öğrenme kurumlarında görev yapan 113 bin 205 öğreticinin yalnızca 5 bin 857'si öğretmen, 107 bin 348'i ise usta öğreticidir. Buna göre usta öğretmenler toplam öğreticilerin yüzde 94,8'ini oluşturmaktadır.¹⁸ Yaygın eğitim hizmetinin neredeyse tamamını usta öğretmenlerin emeğiyle sürdüren Bakanlık, bu emeği kalıcı bir istihdam ilişkisi olarak tanımamakta; ihtiyaç duyduğu sürece kullandığı, ihtiyaç kalmadığında hiçbir sorumluluk üstlenmeden sistemin dışına ittiği ucuz bir emek gücü olarak görmektedir.

Usta öğreticinin işini sürdürebilmesi yalnızca verdiği eğitimin niteliğine değil, kursiyer sayısını koruyabilmesine de bağlanmıştır. Mevzuata göre kurslar kural olarak en az 12 kursiyerle açılmakta; kursiyer sayısı sekizin altına düştüğünde kurs ancak merkez müdürünün teklifi ve millî eğitim müdürünün onayıyla devam edebilmektedir.¹⁹ Usta öğretici bir yandan kurs ve ders planlarını hazırlamak, ölçme ve değerlendirme işlemlerini yürütmek, diğer yandan kurs kapanmasını diye kursiyer devamlılığını gözetmek zorundadır. Buna rağmen ücreti yalnızca fiilen girdiği ders saati üzerinden ödenmektedir. Kamusal bir eğitim hizmetinde kursiyer, 'tutturulması gereken sayıya'; usta öğretici ise işini kaybetmemek için bu sayıyı korumaya zorlanan güvencesiz bir çalışana dönüştürülmektedir.

Normal koşullarda ücretli usta öğretici olmak isteyenler her yıl yeniden başvurmakta; eğitim düzeyleri, alan belgeleri ve hizmet süreleri üzerinden puanlanarak sıralamaya girmektedir.²⁰ Kâğıt üzerinde liyakate bağlanan bu süreç, sınırlı ders saati kotalarının protokol kapsamındaki kurslara açılmasıyla anlamsızlaşmaktadır. Bir tarafta her yıl yeterliğini yeniden kanıtlamaya zorlanan eğitim emekçileri, diğer tarafta siyasal tercihlerle ayrıcalık kazanan vakıf ve dernek protokolleri bulunmaktadır. Liyakat puan cetveline yazılmakta, çalışma hakkının kapısını ise siyasal yakınlık açmaktadır.

18 MEB (2026) 2025 Yılı İzleme ve Değerlendirme Raporu.

19 MEB (2018) Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği.

20 MEB (2018) Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği.

Ders Saati Kotası: Tasarrufun Adı, İşsizliğin Kendisi

7 Ağustos 2024 tarihinde alınan ve 2024–2025 eğitim öğretim döneminde uygulamaya konulan ders saati kotasıyla halk eğitimi merkezlerinin açabileceği kurslar sınırlandırılmış; okuma-yazma kursları, özel gereksinimli bireylere yönelik kurslar ile tutuklu ve hükümlülere yönelik kurslar öncelikli alanlar arasında sayılırken MEB’in protokol imzaladığı kurumların açacağı kurslar kota dışında tutulmuştur.²¹ Böylece Bakanlık kendi usta öğreticisine ‘kaynak yok’ derken protokol imzaladığı yapılara ayrıcalıklı bir alan açmıştır. Tasarruf herkese uygulanmamış; iktidara yakın vakıf ve derneklerin kapısında sona ermiştir.

İl kotaları yalnızca açılacak kursları azaltmamış, usta öğreticilerin yaşamını da doğrudan altüst etmiştir.²² Zaten asgari ücretin yaklaşık yarısına, eksik sosyal güvenceyle ve yalnızca fiilen girdikleri derslerin ücretini alarak çalışan usta öğreticiler, bu kez kurs açabilmek için protokol sahibi yapılara yönelmeye zorlanmıştır. Basına yansıyan örneklerde kurs açmak isteyen usta öğreticilerden bağış ya da üyelik adı altında para istendiği ileri sürülmüştür.²³ Kamu tarafından verilmesi gereken çalışma hakkının bir vakfa üyelik ya da bağış ilişkisine bağlanması, güvencesizliği siyasal ve örgütsel bağımlılığın aracına dönüştürmektedir.

TABLO 1: Halk eğitiminde kurs, kursiyer ve eğitici sayıları

Yıl	Açılan toplam kurs	Toplam kursiyer	Öğretmen	Usta öğretici	Toplam eğitici	Usta öğretici payı
2023	623.588	11.587.174	5.996	196.741	202.737	%97,0
2024	388.960	7.909.495	5.893	134.812	140.705	%95,8
2025	326.744	8.105.332	5.857	107.348	113.205	%94,8
2023–2025 değişimi	–296.844	–3.481.842	–139	–89.393	–89.532	–2,2 puan
Değişim oranı	–%47,6	–%30,1	–%2,3	–%45,4	%44,2	—

Not: Toplam kurs ve kursiyer sayıları, yüz yüze eğitim ile HEMBA (Halk Eğitim Merkezleri Bilişim Ağı) üzerinden gerçekleştirilen uzaktan eğitimin toplamıdır. Toplam eğitici sayısına yöneticiler dâhil değildir.

Kaynaklar: MEB (2024b) *İzleme ve Değerlendirme Raporu 2023*; MEB (2025) *İzleme ve Değerlendirme Raporu 2024*; MEB (2026) *2025 Yılı İzleme ve Değerlendirme Raporu*.

21 MEB (2024a) Halk eğitimi merkezleri kurslarında yapılan düzenlemeler.

22 İhlas Haber Ajansı (2026).

23 Cumhuriyet (2026); Eğitim-İş (2026).

Tablo 1’de görüldüğü gibi 2023–2025 arasında açılan kurs sayısı 296 bin 844, toplam kursiyer sayısı 3 milyon 481 bin 842 azalmıştır. Aynı dönemde görev alan usta öğretici sayısı 196 bin 741’den 107 bin 348’e düşmüştür; 89 bin 393 kişilik, yani yüzde 45,4’lük bir gerileme yaşanmıştır. Bu sayı, aynı kişilerin tamamının sürekli biçimde işsiz kaldığını tek başına göstermese de on binlerce usta öğreticinin çalışma olanağının ortadan kaldırıldığını tartışmasız biçimde ortaya koymaktadır. İki yıl içinde kursların neredeyse yarısı, usta öğretmenlerin ise yaklaşık yüzde 45’i sistemin dışına itilmiştir.

MEB, TÜGVA’nın yaz okullarının giderlerini karşılayan, protokol imzaladığı vakıf ve derneklerin faaliyetlerine kamu binalarını ve personelini açan bir bütçe düzeni kurarken; yurttaşın meslek edindiği, kadınların toplumsal yaşama katıldığı, işsizlerin yeni beceriler kazandığı halk eğitimi kurslarını ‘fazlalık’ olarak görmüştür.²⁴ Usta öğretmenlerin asgari ücretin yarısına çalışması dahi Bakanlığa yeterince ucuz gelmemiştir. Tasarruf için gözden çıkarılan; makam araçları, protokoller ya da vakıflara sağlanan ayrıcalıklar değil, doğrudan usta öğretmenlerin emeği ve milyonlarca yurttaşın eğitim hakkı olmuştur.

Bütçe Büyürken Halk Eğitimi Küçüldü

TABLO 2: Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü’nün mali verileri

Yıl	Toplam ödenek	Toplam harcama	Harcama değişimi
2023	14.158.713.241 TL	14.149.297.197 TL	—
2024	25.014.393.142, TL	23.631.557.203 TL	+%67,0
2025	23.817.962.672 TL	23.680.830.779 TL	+%0,2
2023–2025 değişimi	+9.659.249.431 TL	+9.531.533.582 TL	+%67,4

Kaynaklar: MEB (2024b) İzleme ve Değerlendirme Raporu 2023; MEB (2025) İzleme ve Değerlendirme Raporu 2024; MEB (2026) 2025 Yılı İzleme ve Değerlendirme Raporu.

Kota uygulamasının yarattığı toplumsal kayıpla mali göstergeler arasında çarpıcı bir karşıtlık bulunmaktadır. 2023–2025 döneminde kurs sayısı yüzde 47,6, usta öğretici sayısı yüzde 45,4 ve kursiyer sayısı yüzde 30,1 azalırken Genel Müdürlüğün toplam harcaması 14 milyar 149 milyon TL’den 23 milyar 681 milyon

²⁴ BirGün (2026b); soL Haber (2025).

TL'ye yükselmiştir. İki yıldaki nominal artış yüzde 67,4'tür. Bu artışın önemli bir bölümü yüksek enflasyonun ücret, sosyal güvenlik primi, mal ve hizmet maliyetleri üzerindeki etkisinden kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla yalnızca nominal rakama bakarak 'tasarruf edilmedi' demek ekonomik açıdan yeterli değildir. Fakat daha ağır gerçek şudur: Enflasyonla şişen bütçe rakamlarına rağmen halka sunulan hizmet genişlememiştir, tersine çökertilmiştir.

Nitekim toplam harcamanın kurs sayısına bölünmesiyle elde edilen yaklaşık tutar 2023'te kurs başına 22 bin 691 TL iken 2025'te 72 bin 474 TL'ye çıkmıştır. Kursiyer başına hesaplanan nominal tutar da 1.221 TL'den 2.922 TL'ye yükselmiştir. Bunlar doğrudan bir kursun ya da bir kursiyerin gerçek maliyeti değildir; Genel Müdürlüğün bütün harcamalarını içeren kaba göstergelerdir. Yine de sistemin temel çelişkisini görünür kılmaktadır: Daha az kurs, daha az eğitici ve milyonlarca daha az kursiyerle yürütülen halk eğitimi, nominal bütçe rakamlarında daha ucuz hâle gelmemiştir. Tasarrufun mali kazanımı belirsiz, toplumsal yıkımı ise apaçıktır.

MEB Bütçesi Üç Katına Çıktı, Halk Eğitiminin Payı Yarıya Düştü

TABLO 3: MEB bütçesi içinde hayat boyu öğrenmeye ayrılan pay

Yıl	MEB bütçesi	HBOGM ödeneği	MEB bütçesindeki payı
2023	435,35 milyar TL	14,16 milyar TL	%3,25
2024	1 trilyon 92,2 milyar TL	25,01 milyar TL	%2,29
2025	1 trilyon 452 milyar TL	23,82 milyar TL	%1,64
2023–2025 değişimi	+%233,5	+%68,2	–1,61 puan

Kaynaklar: SBB (2026) Merkezi Yönetim Bütçe Kanunları; MEB (2024b), MEB (2025) ve MEB (2026) izleme ve değerlendirme raporları.

MEB'in bütçesi 2023'te 435 milyar 351 milyon TL iken 2025'te 1 trilyon 452 milyar TL'ye yükselmiş; nominal artış yüzde 233,5'i bulmuştur. Aynı dönemde Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün ödeneği yalnızca yüzde 68,2 artmıştır. Daha önemlisi, Genel Müdürlüğün MEB bütçesi içindeki payı yüzde 3,25'ten yüzde 1,64'e düşmüştür. Başka bir ifadeyle halk eğitiminin Bakanlık bütçesindeki ağırlığı iki yılda yüzde 49,6 azalarak neredeyse yarıya indirilmiştir. Üstelik Genel Müdürlüğün ödeneği 2024'te 25 milyar TL iken 2025'te nominal olarak dahi 23,8 milyar TL'ye düşürülmüştür.

Bu tablo, kota uygulamasını yalnızca geçici bir tasarruf tedbiri olarak açıklamayı imkânsız hâle getirmektedir. Bakanlığın bütçesi üç katından fazla büyürken halk eğitiminin payı yarıya düşüyorsa ortada kaynak yokluğu değil, bilinçli bir kaynak tercihi vardır. Önce halk eğitiminin bütçe içindeki ağırlığı azaltılmış, ardından yaratılan yetersizlik gerekçe gösterilerek kurslara kota konulmuştur. Bakanlık kendi tercihinin sonucunu usta öğretmenlere ve kursiyerlere ‘zorunlu tasarruf’ olarak sunmuştur.

Halk Eğitime Kota, Vakıflara Milyarlar

Halk eğitiminin bütçedeki payı azaltılırken vakıflara aktarılan kaynaklar artırılmıştır. Bunun en açık örneği, 2016 yılında bugünkü Millî Eğitim Bakanı Yusuf Tekin’in kuruluşuna öncülük ettiği Türkiye Maarif Vakfıdır. Türkiye Maarif Vakfının kendi açıklamasında da vakfın kuruluş aşamasında Yusuf Tekin’in büyük emeğinin bulunduğu ve kuruluş fikrinin kendileri tarafından başlatıldığı ifade edilmektedir.²⁵ Vakfa son 6,5 yılda yaklaşık 15 milyar TL²⁶ kamu kaynağı aktarılmıştır.

Türkiye Maarif Vakfına 2021 yılında başlangıçta 486 milyon 783 bin TL ayrılmış, 2022 için öngörülen 1 milyar 389 milyon TL’lik kaynak Cumhurbaşkanı kararıyla 1 milyar 871 milyon 857 bin TL’ye kadar yükseltilmiştir. Vakfa aktarılan kaynak 2024’te 5 milyar 702 milyon TL’ye, 2025’te 6 milyar 774 milyon 954 bin TL’ye ulaşmıştır. 2026 yılının yalnızca ilk altı ayında Türkiye Maarif Vakfına 1 milyar TL, Yunus Emre Vakfına ise 1 milyar 124 milyon TL aktarılmış; iki vakfa yapılan toplam transfer 2 milyar 124 milyon 38 bin TL olmuştur.²⁷ Halk eğitimi için tasarrufu vazgeçilmez bir ilke gibi sunan Bakanlığın vakıflara kaynak aktarırken aynı ilkeyi hatırlamaması, tasarruf söyleminin sınıfsal ve siyasal karakterini açığa çıkarmaktadır.

TABLO 4: Türkiye Maarif Vakfında öğrenci ve personel başına yaklaşık kaynak (2024)

2024 kaynağı	Öğrenci sayısı	Yurt dışı personel	Öğrenci başına	Personel başına	Personel başına öğrenci
5.702.000.000 TL	55.257	9.420	103.191 TL	605.308 TL	5,9

Kaynak: Türkiye Maarif Vakfı (2025) Türkiye Maarif Vakfı 2024 Faaliyet Raporu; hesaplamalar rapordaki 2024 kaynak tutarı üzerinden yapılmıştır.

25 Türkiye Maarif Vakfı (2023).

26 BirGün (2026a); Evrensel (2025).

27 BirGün (2026a); Evrensel (2025).

Türkiye Maarif Vakfının yayımladığı son faaliyet raporuna göre vakıf, 2024 yılında 55 bin 257 öğrenci ve yurt dışında istihdam edilen 9 bin 420 personelle faaliyet yürütmüştür.²⁸ Aynı yıl vakfa ayrılan 5 milyar 702 milyon TL öğrenci sayısına bölündüğünde öğrenci başına yaklaşık 103 bin 191 TL, personel sayısına bölündüğünde personel başına yaklaşık 605 bin 308 TL kaynak düşmektedir. Vakıfta bir personele yalnızca 5,9 öğrenci düşmesi de dikkat çekicidir. Buradaki personel sayısının yalnızca öğretmenleri değil bütün yurt dışı personeli kapsadığı ve hesaplanan tutarların kişilere doğrudan yapılan ödeme olmadığı özellikle belirtilmelidir.

Aynı yıl halk eğitimi merkezleri 7 milyon 909 bin 495 kursiyere hizmet vermiştir. Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün toplam harcaması kursiyer sayısına bölündüğünde kursiyer başına yaklaşık 2 bin 988 TL düşmektedir. Kurumların görevleri ve harcama yapıları aynı olmadığı için bu iki gösterge gerçek birim maliyet olarak doğrudan karşılaştırılmaz. Ancak kaynak dağılımındaki uçurumu göstermesi bakımından çarpıcıdır: Türkiye Maarif Vakfında öğrenci başına hesaplanan kaynak, halk eğitimindeki kursiyer başına düşen yaklaşık tutarın 34,5 katıdır.

MEB, halk eğitimi merkezlerine geldiğinde tasarrufu hatırlamakta; Türkiye Maarif Vakfına kaynak aktarırken bütçenin sınırlarını unutmaktadır. Milyonlarca yurttaşın meslek edindiği, kadınların evden çıkarak toplumsal yaşama katıldığı ve işsizlerin yeni beceriler kazandığı kurslar bütçeye 'yük' sayılırken 55 bin öğrenci için faaliyet yürüten bir vakfa milyarlarca lira aktarılmaktadır. Halk eğitiminde bir kursiyere ayrılan yaklaşık 3 bin TL fazla görülmekte, Maarif Vakfında bir öğrenci için hesaplanan 103 bin TL sorgulanmamaktadır.

Demek ki sorun bütçenin yetersizliği değildir. Sorun, bütçenin kim için kullanıldığıdır. MEB'in terazisinde bir tarafta milyonlarca yurttaşın eğitim hakkı, diğer tarafta siyasal olarak tercih edilen vakıflar bulunmaktadır. Terazide her defasında vakıflardan yana ağır basmaktadır. Halk eğitimine gelince kemer sıkarak Bakanlık, vakıflara gelince kesenin ağzını açmaktadır. Tasarruf vakıflardan değil; halk eğitiminden, usta öğreticinin emeğinden ve yurttaşın eğitim hakkından yapılmaktadır.

28 Türkiye Maarif Vakfı (2025) Türkiye Maarif Vakfı 2024 Faaliyet Raporu.

SONUÇ

Ücretli öğretmenlik ve ücretli usta öğreticilik, geçici ihtiyaçları karşılamak üzere oluşturulmuş görevlendirme biçimleri olmalarına rağmen örgün ve yaygın eğitimde emek sömürüsünü, esnek çalışmayı ve güvencesizliği kalıcılaştıran bir istihdam rejimine dönüşmüştür. Devlet sürekli öğretmen ve eğitici ihtiyacını kadrolu istihdamla karşılamak yerine, çalışanları her dönem yeniden işe alınmayı bekleyen, tatilde ve hastalıkta geliri kesilen, geleceğini planlayamayan bir eğitim prekaryasına çevirmiştir.

Kota uygulaması bu rejimin yaygın eğitimdeki en sert aşamalarından biridir. Kursların yaklaşık yarısının ve usta öğreticilerin yüzde 45'inin iki yıl içinde sistemin dışına itilmesi, basit bir idari düzenleme değil, kamusal eğitim alanının bilinçli biçimde daraltılmasıdır. Üstelik aynı dönemde MEB bütçesi büyümüş, vakıflara aktarılan kaynaklar artmış, halk eğitiminin bütçe içindeki payı ise yarıya düşmüştür. Bu nedenle yaşanan kriz ne kaçınılmazdır ne de parasızlığın doğal sonucudur. Kriz, bütçeyi halkın eğitim hakkından değil siyasal tercihlerden yana kullanan bir yönetim anlayışının ürünüdür.

Bu sömürü çarkı küçük ücret artışlarıyla ya da yeni kota formülleriyle iyileştirilemez; ortadan kaldırılmalıdır. Kalıcı öğretmen ihtiyacı kadrolu atamalarla karşılanmalı, yıllardır yaygın eğitimin yükünü taşıyan usta öğreticilere güvenceli bir statü sağlanmalıdır. Geçici ve öngörülemeyen durumlar için yapılacak görevlendirmeler eşit işe eşit ücret, tam sosyal güvence, ücretli izin ve iş güvencesi temelinde düzenlenmelidir. Öğretmen emeğini ucuzlatan, atama bekleyenleri işsizliğe, çalışanları yoksulluğa ve öğrencileri kesintili bir eğitime mahkûm eden bir düzen kamusal eğitim sistemi olarak adlandırılmaz. Çünkü öğretmeni 'yarım insan' gibi gören bir düzenin öğrenciye tam bir eğitim sunması mümkün değildir.

KAYNAKÇA

- BirGün (2026a) "Milli vakıflara sel oldu yağdı", 19 Temmuz 2026, (<https://www.birgun.net/haber/milli-vakiflara-sel-oldu-yagdi-724539>), erişim tarihi: 25/07/2026.
- BirGün (2026b) "TÜGVA'ya sınırsız alan: Ne isterlerse onu alıyorlar", 27 Ocak 2026, (<https://www.birgun.net/haber/tugvaya-sinirsiz-alan-ne-isterlerse-onu-aliyorlar-687416>), erişim tarihi: 07/06/2026.
- Cumhurbaşkanı Kararı (2023) "Millî Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar" (Karar Sayısı: 7769), T.C. Resmî Gazete, 11 Kasım 2023, Sayı: 32366, (<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/11/20231111-11.pdf>), erişim tarihi: 09/05/2026.
- Cumhuriyet (2026) "TÜGVA'nın Van'da açılacak bir kursta eğitimci olarak çalışmak isteyenlerden 1000 TL aldığı ileri sürüldü: Bağış karşılığı eğitimci!", 20 Ocak 2026, (<https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/tugva-nin-van-da-acilacak-bir-kursta-egitimci-olarak-calismak-isteyenlerden-1000-tl-aldigi-ileri-suruldu-bagis-karsiligi-egitimci-2471527>), erişim tarihi: 20/05/2026.
- Çinkır, Ş. ve Kurum, G. (2017) "Atanmak ya da atanamamak: Ücretli öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar", *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 5(3), (9-35), (<https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.5c3s1m>).
- Çolak, İ. ve Altınkurt, Y. (2022) "The precarization of educational labor: The examination of teachers' job insecurity perceptions", *Educational Process: International Journal*, 11(2), (60-95), (<https://doi.org/10.22521/edupij.2022.112.4>).
- ÇSGB (2026) "Asgari ücretin net hesabı ve işverene maliyeti (01.01.2026-31.12.2026)", (<https://www.csgeb.gov.tr/poco-pages/asgari-ucret/>).
- Dericioğulları Ergun, A. (2025) "Türkiye'de öğretmenlerin prekaryalaşma deneyimi: Meta-sentez çalışması", *Süleyman Demirel Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, (64), (199-216), (<https://doi.org/10.35237/suitder.1731918>).
- Eğitim-İş (2026) "Halk eğitimi merkezleri TÜGVA'nın arka bahçesi olamaz", 26 Ocak 2026, (<https://www.egitimis.org.tr/sendika-haberleri/halk-egitimi-merkezleri-tugvanin-arka-bahcesi-olamaz-26-01-2026>), erişim tarihi: 05.04.2026.
- Erdoğan, A. E. ve Yiğit, E. (2024) "Neoliberal politikaların öğretmen emeğini dönüştürücü etkisi ve ücretli öğretmenlik", *Mediterranean Journal of Humanities*, 14, (283-302), (<https://doi.org/10.13114/mjh.1472781>).
- Evrensel (2025) "Türkiye Maarif Vakfı'na 6,7 milyar TL kaynak aktarılacak", 21 Mayıs 2025, (<https://www.evrensel.net/haber/554440/turkiye-maarif-vakfina-6-7-milyar-tl-kaynak-aktarilacak>), erişim tarihi: 22/06/2026.
- Günerigök, M. ve Oğur, K. (2018) "Prekarya sosyolojisi: Ücretli öğretmenler örneği", *Din ve Bilim*, 1(2), (138-156), (<https://dergipark.org.tr/tr/pub/dinbil/article/504328>).
- HMB (2026) "2026 yılı Ocak ayına ait mali ve sosyal haklara ilişkin genelge", 6 Ocak 2026, Hazine ve Maliye Bakanlığı, (<https://www.hmb.gov.tr/duyuru/2026-yili-ocak-ayina-ait-mali-ve-sosyal-haklara-iliskin-genelge>), erişim tarihi: 22/05/2026.

- İhlas Haber Ajansı (2026) "Halk eğitiminde büyük kriz: On binlerce öğretmen işsiz ve haciz tehdidi altında", 16 Ocak 2026, (<https://www.ihha.com.tr/denizli-haberleri/halk-egitiminde-buyuk-kriz-on-binlerce-egitmen-issiz-ve-haciz-tehdidi-altinda-363627687>), erişim tarihi: 01/03/2026.
- MEB (2018) Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği, T.C. Resmî Gazete, 11 Nisan 2018, Sayı: 30388, (<https://hbogm.meb.gov.tr/www/milli-egitim-bakanligi-hayat-boyu-ogrenme-kurumlari-yonetmeligi-yayimlandi/icerik/789>), erişim tarihi: 07/04/2026.
- MEB (2023) "Ders ücreti karşılığında çalışan öğretmenlerin ücretlerine yüzde 25 artış", 11 Kasım 2023, (<https://www.meb.gov.tr/ders-ucreti-karsiliginda-calisan-ogretmenlerin-ucretlerine-yuzde-25-artis/haber/31524/tr>), erişim tarihi: 04/02/2026.
- MEB (2024a) Halk Eğitimi Merkezleri Kurslarında Yapılan Düzenlemeler (Sayı: E-26879895-135.03-111601164), Genel Yazı, 7 Ağustos 2024.
- MEB (2024b) *İzleme ve Değerlendirme Raporu 2023*, Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü, (https://hbogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2024_05/14104707_izlemevedegerlendirm eraporu2023.pdf), erişim tarihi: 15/06/2026.
- MEB (2025) *İzleme ve Değerlendirme Raporu 2024*, Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü, (https://hbogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2025_05/05165645_izlemevedegerlendirm eraporu.pdf), erişim tarihi: 015/06/2026.
- MEB (2026) *İzleme ve Değerlendirme Raporu 2025*, Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü, (https://hbogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2026_03/69b7cede53372900372680_HBOGM_2025_YILLI_IZLEME_VE_DEGERLENDIRME_RAPORU.pdf), erişim tarihi: 15/06/2026.
- Menzies, L. (2023) "Continuity and churn: Understanding and responding to the impact of teacher turnover", *London Review of Education*, 21(1), 20, (<https://doi.org/10.14324/LRE.21.1.20>), erişim tarihi: 01/08/2026.
- Özel, A. T. (2025) Öğretmenliğin Prekarizasyonu: Kamuda Sözleşmeli ve Ücretli Çalışma Üzerine İnceleme, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Polat, S. (2014) "Ücretli öğretmenlik istihdamının yarattığı sorunlar üzerine nitel bir araştırma", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(28), (67-88), (<https://dergipark.org.tr/tr/pub/maeuefd/issue/19401/206237>).
- SBB (2026) Merkezi Yönetim Bütçe Kanunları, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, (<https://www.sbb.gov.tr/merkezi-yonetim-butce-kanunlari/?device=1>), erişim tarihi: 01/08/2026.
- soL Haber (2025) "MEB yazın okulları TÜGVA'ya teslim etti: Vakıf kayıt parası toplayacak, çalışanların ücretini devlet ödeyecek", 28 Haziran 2025, (<https://haber.sol.org.tr/haber/meb-yazin-okullari-tugvaya-teslim-etti-vakif-kayit-parasi-toplayacak-calisanlarin-ucretini>), erişim tarihi: 03/05/2026.
- Şahin, Ö. (2008) "Yalancık'tan öğretmenlik ve kadınlar: Yeni liberal eğitim düzeninde yenilenmiş öğretmen istihdam rejimi", E. A. Ateş ve H. Çağlayan (Ed.), *Eğitim ve Bilim İşkolunda Çalışan Kadınların Sosyal Hakları ve İş Güvencesi* içinde, Eğitim-Sen Yayınları, (68-96).
- T24 (2026) "Türkiye'de atama bekleyen yüzbinlerce öğretmen için Avrupa modeli önerisi; 'Bir köprü kurulabilir'", 29 Ocak 2026, (<https://t24.com.tr/egitim/turkiyede-atama-bekleyen-yuzbinlerce-ogretmen-icin-avrupa-modeli-bir-kopru-kurulabilir,1295072>), erişim tarihi:

28/06/2026.

Türk Eğitim-Sen (2025) "2024-2025 eğitim-öğretim yılında ücretli öğretmen sayısı 78 ilde 86 bin 136'ya yükseldi", 25 Şubat 2025, (<https://turkegitimsen.org.tr/2024-2025-egitim-ogretim-yilinda-ucretli-ogretmen-sayisi-78-ilde-86-bin-136ya-yukseldi/>), erişim tarihi: 03/02/2026.

Türkiye Maarif Vakfı (2023) "Millî Eğitim Bakanı Prof. Dr. Yusuf Tekin: 'Maarif davası, unvanlardan ve makamlardan bağımsız olarak Türkiye'nin bir davasıdır'", 19 Haziran 2023, (<https://turkiyemaarif.org/news/milli-egitim-bakani-prof-dr-yusuf-tekin-maarif-davasi-unvanlardan-ve-makamlardan-bagimsiz-olarak-turkiyenin-bir-davasidir>), erişim tarihi: 23/01/2026.

Türkiye Maarif Vakfı (2025) *Türkiye Maarif Vakfı 2024 Faaliyet Raporu*, (<https://turkiyemaarif.org/editions/turkiye-maarif-vakfi-2024-faaliyet-raporu>), erişim tarihi: 07/08/2026.